

Селимъ. Въ единъ сърбски лѣтописъ е отбѣлѣзано: во лѣто 7050 (1542) пуста Гелимъ елѣзади и предаде цркви и манастире.¹⁾ Датата е записана погрѣшно. Въ 1542 год. е царувалъ султанъ Сулейманъ. Въ единъ прѣписъ на Паисиевата история има приписка, въ която непознатъ писачъ разказва, какъ султанъ Селимъ поискалъ да изтрѣби българитѣ по побуждение на грѣцкия патрикъ. Султанътъ пратилъ войски срѣщу българитѣ въ сѣверна България, Тракия и Македония. „ . . . а въ Македонію посла своего везира съ 33 тысящею конска, начъ отъ Драма даже до Босна, все потурчилъ, Еспинъ, Крушникъ, Кочени, вси тогда истурчили. . . .“²⁾ Къмъ тоя великъ везиръ и за неговия походъ въ страната вѣроятно се отнасятъ прѣданията, свързани съ потурчаньето на населението около Шаръ Планина. Френскиятъ пжтувачъ Лежанъ се научилъ, че Синанъ Паша съ мечъ потурчилъ тамошното население. Около 40.000 души християни загинали край единъ потокъ, който се казвалъ Бѣла Рѣка, а отъ тогава го нарекли Черна Рѣка.³⁾ Споредъ запазени прѣдания сжщиятъ тоя Синанъ Паша разрушилъ манастира Св. Гьорги при с. Вълковие въ Пологъ и Св. Архангелъ въ Рѣка.⁴⁾ За вѣрване е, че тукъ се говори за Синанъ Паша скопецътъ, който е билъ везиръ и любимецъ на султанъ Селимъ I.⁵⁾ Това се подрѣпя и отъ друго едно прѣдание, записано въ с. Луково (Дебъръ), споредъ което султанъ Селимъ заповѣдалъ да се потурчи пѣлиятъ Дебъръ и кога повече отъ населението било изтурчено, беговетѣ пратили молба до султана да се спре турченьето, понеже не остава рая да работи земята. Султанътъ послушалъ, и затуй се запазили тамъ още християни.

Потурчаньето въ Македония продължавало до най-ново врѣме. Нѣкои села сж потурчени къмъ края на XVIII вѣкъ,⁶⁾ а нѣкои дори въ началото на XIX.

Въ Македония е изтурчено много население. Сега потурнящитѣ правятъ тамъ десетата частъ отъ всички български жители. Родопскитѣ потурняци се наричатъ *помаци*, както и потурняцитѣ въ Княжество България. Шарскитѣ потурняци се наричатъ *торбани* — име, което имъ се дава отъ българитѣ християни и отъ

¹⁾ В. Григоровичъ, О Сербіи, 59.

²⁾ Дриновъ, Историческо освѣтление. II. С. VII. 9.

³⁾ Lejean, Reise in der Europäischen Türkei im Jahre 1869. Petermann's Mitteilungen, 1870. стр. 291.

⁴⁾ Материали, 457.

⁵⁾ Hammer, G. d. Osm. R. I. 801.

⁶⁾ Верковичъ, Топограф.-Этнологф. очеркъ Македоніи, 178.